

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

Αθήνα, 05-10-2015

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/5088/05-10-2015

Α Π Ο Φ Α Σ Η ΑΡ. 104/2015

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε συνεδρίαση στην έδρα της, την 02-06-2015, σε συνέχεια της από 17-03-2015 συνεδρίασής της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Π. Χριστόφορος, Πρόεδρος της Αρχής, και τα τακτικά μέλη της Αρχής Λ. Κοτσαλής, Α. – Ι. Μεταξάς, Δ. Μπριόλας, Α. Συμβώνης, Κ. Χριστοδούλου και Π. Τσαντίλας. Μετά από εντολή του Προέδρου συμμετείχε επίσης το αναπληρωματικό μέλος της Αρχής Π. Ροντογιάννης, ως εισηγητής, με δικαίωμα ψήφου. Στη συνεδρίαση παρέστη, επίσης, με εντολή του Προέδρου, ο Ι. Λυκοτραφίτης, ειδικός επιστήμων – πληροφορικός, ως βοηθός εισηγητή, και η Ε. Παπαγεωργακοπούλου, υπάλληλος του Διοικητικού – Οικονομικού Τμήματος της Αρχής, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Η Αρχή είχε εξετάσει το με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/1157/14-02-2011 ερώτημα της Αττικό Μετρό Εταιρεία Λειτουργίας Α.Ε. (εφεξής «ΑΜΕΛ»), όπως αυτό συμπληρώθηκε τόσο από την ΑΜΕΛ όσο και στη συνέχεια από την «Σταθερές Συγκοινωνίες Α.Ε.»¹ (εφεξής ΣΤΑΣΥ). Με το ερώτημα αυτό, η ΣΤΑΣΥ ζητούσε να επιτραπεί η επέκταση του υπάρχοντος συστήματος βιντεοεπιτήρησης και εντός των συρμών του Μετρό της Αθήνας,

¹ Στις 17 Ιουνίου του 2011, η Αττικό Μετρό Εταιρεία Λειτουργίας Α.Ε. (Α.Μ.Ε.Λ. Α.Ε.) απορρόφησε την Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών Πειραιώς Α.Ε. (Η.Σ.Α.Π.), και την ΤΡΑΜ Α.Ε., και στη συνέχεια η απορροφώσα εταιρεία μετονομάστηκε σε «Σταθερές Συγκοινωνίες Α.Ε. – ΣΤΑΣΥ». Το αρχικό σχετικό αίτημα είχε υποβληθεί από την Α.Μ.Ε.Λ. Α.Ε., ενώ η ΣΤΑΣΥ Α.Ε. δεν έχει θέσει θέμα εγκατάστασης συστήματος βιντεοεπιτήρησης εντός των συρμών των Η.Σ.Α.Π. Α.Ε. και ΤΡΑΜ Α.Ε..

και συγκεκριμένα στο εσωτερικό των συρμών των γραμμών 2 και 3, καθώς και στο εξωτερικό των συρμών. Η Αρχή εξέδωσε σχετικά την με αριθμ. 137/2013 Απόφασή της, με την οποία απέρριπτε προσωρινά την αίτηση της ΣΤΑΣΥ κατά το μέρος που αφορά στην εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος βιντεοεπιτήρησης στο εσωτερικό των συρμών του μετρό της Αθήνας, ενώ έκρινε ως σύννομη την εγκατάσταση και λειτουργία καμερών στο εξωτερικό των συρμών του μετρό της Αθήνας, στις γραμμές 2 και 3, για τον σκοπό επεξεργασίας και υπό τους όρους που αναφέρονταν στο σκεπτικό της Απόφασης.

Πιο συγκεκριμένα, η Αρχή κατά την έκδοση της απόφασης αυτής όφειλε να εξετάσει κατά πόσο ο σκοπός επεξεργασίας του προτεινόμενου συστήματος βιντεοεπιτήρησης στο εσωτερικό των συρμών (δηλ. της καλύτερης εξυπηρέτησης και προστασίας του επιβατικού κοινού, η δημιουργία ενός αποτρεπτικού μηχανισμού παραβατικών ενεργειών, η εκ των υστέρων εξιχνίαση και ανάλυση των αιτιών τυχόν περιστατικών ασφαλείας στο εσωτερικό των συρμών) μπορεί να επιτευχθεί χρησιμοποιώντας μέσα λιγότερο επαχθή, ώστε να μη θίγονται υπέρμετρα τα θεμελιώδη δικαιώματα των επιβατών (αρχή της αναγκαιότητας), όπως επίσης και σε ποιο βαθμό τα μέσα αυτά, δηλ. οι εσωτερικές και οι εξωτερικές κάμερες που προτείνονται, επιτυγχάνουν τους συγκεκριμένους σκοπούς αποτελεσματικά, και δικαιολογούν την συνεχή παρακολούθηση (αρχή της αναλογικότητας).

Εν όψει δε των προτεινόμενων ισχυρισμών της ΣΤΑΣΥ και των προσκομισθέντων τότε στοιχείων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, παρόλο που ο αποτρεπτικός ρόλος τους είναι αδιαμφισβήτητος, η αποτελεσματικότητά των καμερών στο εσωτερικό των συρμών στην καταστολή και αντιμετώπιση σε πραγματικό χρόνο τυχόν περιστατικών ασφαλείας δεν έχει επαρκώς τεκμηριωθεί, ενώ η ΣΤΑΣΥ δεν αποδείκνυε ότι είχε εξετάσει αν είναι εφικτή η πραγματοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού επεξεργασίας με τη χρήση μέσων λιγότερο επαχθών. Πιο συγκεκριμένα, τα ηπιότερα μέσα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν συνίστανται, μεταξύ άλλων, στην επιτήρηση των εσωτερικών χώρων των συρμών από προσωπικό ασφαλείας ή στην περαιτέρω αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ήδη εγκατεστημένων καμερών ασφαλείας στους σταθμούς και στις αποβάθρες του μετρό.

Ακολούθως, η ΣΤΑΣΥ επανήλθε υποβάλλοντας στην Αρχή γνωστοποίηση σχετικά με την εγκατάσταση και λειτουργία καμερών στο εσωτερικό συρμών του Μετρό Αθηνών κάνοντας χρήση των εντύπων γνωστοποίησης συστήματος βιντεοεπιτήρησης. Η Αρχή απάντησε σημειώνοντας ότι με την γνωστοποίηση η ΣΤΑΣΥ ουσιαστικά έθεσε χωρίς νέα στοιχεία το ίδιο ζήτημα που είχε θέσει και στο παρελθόν με το προηγούμενο ερώτημα,

δηλ. το ζήτημα της νομιμότητας της εγκατάστασης και λειτουργίας των εν λόγω καμερών, το οποίο εξετάστηκε ήδη από την Αρχή στο παρελθόν και έχει εκδοθεί σχετική απόφαση. Η Αρχή, με το ίδιο έγγραφο, κάλεσε την εταιρεία να υποβάλει τα απαιτούμενα συμπληρωματικά στοιχεία, προκειμένου να υπάρξει τελική απόφαση για το θέμα αυτό, σημειώνοντας ότι ως τότε δεν μπορεί να ξεκινήσει η λειτουργία των καμερών.

Η ΣΤΑΣΥ έστειλε συμπληρωματικά στοιχεία με το με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5313/09-09-2014 έγγραφο, αιτούμενη ταυτόχρονα την αναθεώρηση-τροποποίηση της υπ' αριθμ. 137/2013 Απόφασης της Αρχής κατά το σκέλος που δεν έγινε δεκτή η προηγούμενη αίτησή της για λειτουργία καμερών βιντεοεπιτήρησης στο εσωτερικό των συρμών του μετρό της Αθήνας. Κατά κύριο λόγο, η ΣΤΑΣΥ επαναλαμβάνει τα επιχειρήματα για την αναγκαιότητα του εν λόγω συστήματος που είχε παρουσιάσει και παλαιότερα.

Παράλληλα όμως προσκομίζει νεώτερο κρίσιμο στοιχείο την από 04-02-2014 μελέτη του Κέντρου Μελετών Ασφαλείας (KEMEA), ΝΠΙΔ που εποπτεύεται από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη. Η μελέτη εκπονήθηκε ύστερα από αίτημα της ΣΤΑΣΥ, σχετικά με το πλαίσιο προστασίας του επιβατικού κοινού και του δικτύου μεταφοράς σταθερής τροχιάς του Μετρό Αθηνών σε συνδυασμό με την εγκατάσταση συστήματος βιντεοεπιτήρησης στο εσωτερικό των συρμών.

Συνοπτικά στη μελέτη του το KEMEA τονίζει τα εξής:

- η ασφάλεια του συστήματος μεταφορών πρέπει να έχει δύο κύριους στόχους: την πρόληψη πιθανών ανθρώπινων θυμάτων και τη μείωση των ζημιών που θα προκληθούν από την βλάβη των εγκαταστάσεων και τη διακοπή των ζωτικών υπηρεσιών.
- τυχόν φυσικά μέτρα ασφάλειας (προσωπικό και διαδικασίες ασφάλειας) δεν μπορούν να αναπτυχθούν σε όλο το μήκος και εύρος του δικτύου
- τα τεχνολογικά μέτρα ασφάλειας και ιδίως τα συστήματα εικονοληψίας δεν μπορούν να αποτρέψουν στον απόλυτο βαθμό τρομοκρατικές επιθέσεις και άλλες σκόπιμες πράξεις, αλλά μπορούν να αποθαρρύνουν σε σημαντικό βαθμό ενέργειες ενάντια σε προστατευόμενους χώρους και να εξασφαλίσουν καθαρή, συνεχή και αξιόπιστη εικόνα σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης ή μείζονος περιστατικού μαζικών απωλειών σε δυσπρόσιτα ή έστω προσωρινώς απρόσιτα μέρη του δικτύου. Εξάλλου, τα συστήματα εικονοληψίας:
 - παρέχουν προστασία στον οδηγό του συρμού, καθώς και στο περιπολούν προσωπικό ασφαλείας που κινείται στους συρμούς
 - παρέχουν δυνατότητα παρακολούθησης και περαιτέρω εξακρίβωσης απειλών που βρίσκονται στο συρμό

- λειτουργούν αποτρεπτικά στις σκόπιμες εγκληματικές ή παραβατικές ενέργειες
 - συμβάλλουν στην αύξηση του αισθήματος ασφάλειας των επιβατών, αφού λειτουργούν ως μηχανισμός αυτοελέγχου σε σημαντικό αριθμό επίδοξων για εγκληματική ή αντικοινωνική δραστηριότητα.
- Συναφώς δε η εγκατάσταση συστημάτων επιτήρησης και εικονοληψίας σε συρμούς οχημάτων του Μετρό, πέραν της προφανούς ωφελείας τους σε περιπτώσεις καταστροφών και μαζικών απωλειών, θα πρέπει να πληροί τις προδιαγραφές ασφάλειας διάδοσης της πληροφορίας και των δεδομένων σε ειδικούς χώρους αποθήκευσης, τηρώντας με απόλυτο και σαφή τρόπο και διαδικασίες τη διαβάθμιση των προσωπικών δεδομένων των χρηστών του δικτύου, εφαρμόζοντας συγκεκριμένες πολιτικές ασφάλειας και ακολουθώντας τις πάγιες αρχές και διαδικασίες διαχείρισης των δεδομένων.

Επιπλέον, η ΣΤΑΣΥ διευκρινίζει ότι το εν λόγω αίτημα αφορά πλέον στους δέκα επτά (17) συρμούς 3ης γενιάς που παρελήφθησαν το α' εξάμηνο του 2012 από την εταιρεία, και οι οποίοι φέρουν ως προεγκατεστημένο (standard) εξοπλισμό σύστημα βιντεοεπιτήρησης με κάμερες, διαφοροποιώντας ως προς αυτό το στοιχείο το προηγούμενο αίτημά της για γενικευμένη εγκατάσταση καμερών σε όλους τους συρμούς των γραμμών 2 και 3. Ωστόσο, σημειώνει, και σχετικώς επιφυλάσσεται, ότι δεν αποκλείει την υποβολή παρόμοιου αιτήματος μελλοντικά για το σύνολο του στόλου. Κατά τα λοιπά, τα χαρακτηριστικά του προτεινόμενου συστήματος είναι τα ίδια με την αρχική αίτηση της εταιρείας.

Ειδική μνεία κάνει η ΣΤΑΣΥ στο σκεπτικό της υπ' αριθμ. 137/2013 απόφασης της Αρχής, και ειδικότερα στην κρίση της Αρχής ότι στην προηγούμενη αίτηση της εταιρείας δεν είχαν επαρκώς τεκμηριωθεί οι λόγοι για τους οποίους δεν είναι εφικτό ο επιδιωκόμενος σκοπός επεξεργασίας να επιτευχθεί χρησιμοποιώντας εναλλακτικά μέσα, λιγότερο επαχθή για τους επιβάτες. Πιο συγκεκριμένα, η ΣΤΑΣΥ αναφέρει ότι η διατήρηση φύλακα ασφαλείας σε κάθε όχημα των γραμμών 2 και 3 (κάθε συρμός έχει 6 οχήματα, άρα 6 φύλακες ανά συρμό) θα επέφερε μέσο κόστος περίπου 468.504 Ευρώ το μήνα, δεδομένου ότι οι θεωρητικές ώρες λειτουργίας (τραινοώρες) είναι 3.615 για μία βδομάδα, και η κάθε ώρα εργασίας του φύλακα κοστίζει 5.4 ευρώ. Σε κάθε περίπτωση, η εταιρεία σημειώνει ότι οι επανδρωμένες φυλάξεις μπορούν να καλύψουν μόνο αποσπασματικά κάποια βαγόνια, και όχι όλα τα οχήματα που κινούνται στο δίκτυο, ενώ ο φύλακας μπορεί να αποτελέσει κι ίδιος θύμα μιας κακόβουλης πράξης μέσα στο συρμό.

Σχετικά με την αξιοποίηση των ήδη εγκατεστημένων στις αποβάθρες καμερών, η εταιρεία θεωρεί τον εναλλακτικό αυτό τρόπο ως στρέψη των δύο (2) καμερών που υπάρχουν σε κάθε αποβάθρα (που είναι για την καταγραφή περιστατικών επί των αποβαθρών) προς τα βαγόνια και σημειώνει ότι αυτό θα ακύρωνε το λόγο ύπαρξής τους, δηλαδή τον έλεγχο των συμβαινόντων στις αποβάθρες, ενώ στην πράξη δεν θα ήταν εφικτό να καλυφθεί όλος ο συρμός.

Επιπλέον, η εταιρεία σημειώνει ότι το εν λόγω σύστημα, που περιέχεται στον στάνταρντ εξοπλισμό των δέκα επτά (17) συρμών, στην ουσία αποτελεί μια οργανωτική τεχνολογική επέκταση της ήδη υπάρχουσας τεχνολογικής επιτήρησης των εγκαταστάσεων του μετρό, και συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη την έγκριση από την Αρχή των καμερών στο εξωτερικό των συρμών, θα πρέπει να εγκριθεί και στο εσωτερικό.

Τέλος, καταλήγει ότι η λειτουργία καμερών στο εσωτερικό των συρμών είναι το καταλληλότερο μέτρο για τον επιδιωκόμενο σκοπό, συνεπάγεται τα λιγότερα δυνατά μειονεκτήματα για τον πολίτη/επιβάτη, λόγω μεταξύ άλλων της μικρής διάρκειας της έκθεσής του στις κάμερες, και τα μειονεκτήματα δεν υπερσκελίζουν τα πλεονεκτήματα.

Στη συνεδρίαση της 17-03-2015 η ΣΤΑΣΥ, με τη με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1319/02-03-2015 κλήση, κλήθηκε νομίμως σε ακρόαση ενώπιον της Αρχής για να δώσει διευκρινίσεις και να εκθέσει τις απόψεις της για το θέμα. Παρέστησαν οι νομικοί σύμβουλοί της Αγγελική Σκουτέρη και Γρηγόρης Δημητριάδης, και εκ μέρους της εταιρείας οι Α, Διευθυντής Συντήρησης Συστημάτων, και Β, Γενικός Διευθυντής Συντήρησης και Έργων, οι οποίοι εξέθεσαν προφορικά τις απόψεις της ΣΤΑΣΥ. Μεταξύ άλλων, ανέφεραν ότι σε περιπτώσεις συνωστισμού δημιουργείται οχλαγωγία, κι έτσι αν συμβεί κάποιο έκτακτο περιστατικό, υπάρχει δυσκολία ο οδηγός να μπορεί να συνεννοηθεί αποτελεσματικά με τους επιβάτες μέσω του συστήματος ενδοεπικοινωνίας.

Οι εκπρόσωποι της ΣΤΑΣΥ ζήτησαν και έλαβαν προθεσμία υποβολής υπομνήματος, το οποίο κατέθεσαν εμπρόθεσμα και έλαβε αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/2072/01-04-2015. Στο υπόμνημα, επισημαίνουν τα εξής:

- Το ΚΕΜΕΑ διαθέτει αυξημένα εχέγγυα αμεροληψίας και αντικειμενικότητας ως η κατ' εξοχήν αρμόδια δημόσια αρχή σε θέματα ασφαλείας. Συνεπώς, η κρίση του ΚΕΜΕΑ, δηλ. ότι το σύστημα βιντεοεπιτήρησης εντός των συρμών του Μετρό ενεργεί αποτρεπτικά σε επίπεδο πρόληψης, αλλά και σε επίπεδο καταστολής συμβάλλει καθοριστικά στη διαλεύκανση περιστατικών και στην ορθολογικότερη διαχείριση κρίσεων, έχει βαρύνουσα σημασία.

- Ο ανακαθορισμός του αιτήματος για τη λειτουργία καμερών στους νεότερους συρμούς που έχουν την σχετική τεχνολογική υποδομή δεν θα πρέπει να εκληφθεί ως παραίτηση ή απεμπόληση του δικαιώματος για την εγκατάσταση καμερών και τους λοιπούς συρμούς, για το οποίο επιφυλάσσονται.
- Σχετικά με τις δυνατότητες παραμετροποίησης του συστήματος, η εταιρεία δηλώνει ότι δεν υπάρχει αρχείο καταγραφής της χειροκίνητης ενεργοποίησης της οθόνης στην καμπίνα του οδηγού, αλλά είναι δυνατόν να παρασχεθεί η εν λόγω δυνατότητα από την κατασκευάστρια εταιρεία, εφόσον ζητηθεί. Η ΣΤΑΣΥ δεσμεύεται πως η έναρξη λειτουργίας του συστήματος βιντεοεπιτήρησης θα πραγματοποιηθεί μόνο μετά την παραμετροποίησή του κατά τις υποδείξεις της Αρχής.
- Το σύστημα έχει τη δυνατότητα να τηρεί δεδομένα σχεδόν μίας εβδομάδας, με δεδομένο ότι ένας συρμός κινείται ημερησίως 14-16 ώρες.
- Το εν λόγω σύστημα βιντεοεπιτήρησης στο εσωτερικό των συρμών αποτελεί προεγκατεστημένο (standard) εξοπλισμό στους νέους συρμούς. Επισυνάπτεται δε επιστολή της κατασκευάστριας των συρμών εταιρείας HYUNDAI-ROTERM-HANWA που επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό αυτό.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερθέντων στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης, αφού αναγνώστηκαν τα πρακτικά της συνεδρίασης της 17-03-2015, άκουσε τον εισηγητή και τον βοηθό εισηγητή, ο οποίος στη συνέχεια αποχώρησε πριν από την διάσκεψη για τη λήψη αποφάσεως, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχ. α' ν. 2472/1997 και τις αιτιολογικές σκέψεις 14-17 στο προοίμιο της Οδηγίας 95/46/EK, τα δεδομένα ήχου και εικόνας, εφόσον αναφέρονται σε πρόσωπα, συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 5 ν. 3917/2011, η εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας από δημόσιες αρχές, ΟΤΑ, φυσικά ή νομικά πρόσωπα στους χώρους που διαχειρίζονται επιτρέπεται για το σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2472/1997 και τις κατευθυντήριες οδηγίες που εκδίδονται από την Αρχή.

3. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 ν. 2472/2007 «ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να γνωστοποιήσει εγγράφως στην Αρχή, τη σύσταση και λειτουργία αρχείου ή την έναρξη της επεξεργασίας».

4. Σύμφωνα με το άρθρο 5 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, που αναφέρεται στην εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, η νομιμότητα της επεξεργασίας εξετάζεται στο πλαίσιο του σκοπού που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία επιβάλλει τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης να είναι πρόσφορα και αναγκαία σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα (άρθρο 4 του ν. 2472/1997). Η προσφορότητα και η αναγκαιότητα της βιντεοεπιτήρησης εκτιμάται με βάση τον κίνδυνο που ο υπεύθυνος επεξεργασίας θέλει να αντιμετωπίσει σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Περαιτέρω, τα σημεία εγκατάστασης των καμερών και ο τρόπος λήψης των δεδομένων πρέπει να προσδιορίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε τα δεδομένα που συλλέγονται να μην είναι περισσότερα από όσα είναι απολύτως αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της επεξεργασίας και να μη θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων που ευρίσκονται στο χώρο που επιτηρείται και ιδίως να μην παραβιάζεται αυτό το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ως «νόμιμη προσδοκία κάποιου βαθμού προστασίας της ιδιωτικής ζωής» σε κάποιον χώρο (πρβλ. Έγγραφο εργασίας για την επιτήρηση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στον τόπο εργασίας WP55 της 29 Μαΐου 2002 της 'Ομάδας εργασίας για την προστασία των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα' σελ. 4).

5. Σύμφωνα με το άρθρο 11 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για το απόρρητο και την ασφάλεια των δεδομένων καθώς και για την προστασία τους από κάθε μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Ταυτόχρονα, ως απόρροια της αρχής της αναλογικότητας, θα πρέπει η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που συνδέεται με την λειτουργία του εν λόγω συστήματος βιντεοεπιτήρησης να υπακούει στην ειδικότερη αρχή της ελαχιστοποίησης των προσωπικών δεδομένων που υφίστανται επεξεργασία για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού. Θα πρέπει συνεπώς να τηρηθούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις ώστε να ελαχιστοποιηθεί η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και να διασφαλισθούν τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων.

6. Η Αρχή έχει εκδώσει σχετικά την με αριθμ. 137/2013 Απόφασή της, με την οποία απέρριψε προσωρινά την αρχική αίτηση της ΣΤΑΣΥ κατά το μέρος που αφορά στην εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος βιντεοεπιτήρησης στο εσωτερικό των συρμών του μετρό της Αθήνας. Η Αρχή είχε κρίνει ότι, παρόλο που ο αποτρεπτικός ρόλος των καμερών στο εσωτερικό των συρμών είναι αδιαμφισβήτητος, η αποτελεσματικότητά τους στην καταστολή και αντιμετώπιση σε πραγματικό χρόνο τυχόν περιστατικών ασφαλείας δεν έχει επαρκώς τεκμηριωθεί, ενώ η Αρχή επίσης έκρινε ότι η ΣΤΑΣΥ δεν απέδειξε ότι είχε εξετάσει αν είναι εφικτή η πραγματοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού επεξεργασίας με τη χρήση μέσων λιγότερων επαχθών. Συνεπώς, η Αρχή επανεξετάζει το εν λόγω ζήτημα προκειμένου να λάβει υπόψη της τα νέα στοιχεία που υπέβαλε η ΣΤΑΣΥ και να καταλήξει σε οριστική κρίση.

7. Στην υπό κρίση περίπτωση, δηλ. στην εγκατάσταση και λειτουργία καμερών στο εσωτερικό των συρμών, ο αποτρεπτικός ρόλος των καμερών είναι δεδομένος, καθώς λειτουργούν ως μηχανισμός αυτοελέγχου σε σημαντικό αριθμό επίδοξων για εγκληματική ή αντικοινωνική δραστηριότητα. Αντίστοιχα, καθοριστική είναι η συμβολή του καταγεγραμμένου υλικού στην διαλεύκανση τυχόν περιστατικών σε μετέπειτα στάδιο.

8. Συμπληρωματικά, όπως απέδειξε η ΣΤΑΣΥ με την εξεταζόμενη αίτηση θεραπείας, η εταιρεία έχει ήδη εξετάσει εναλλακτικά ηπιότερα μέσα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και για το λόγο αυτό έχει συνάψει συμφωνία με εταιρεία ασφαλείας, μεταξύ άλλων για τη διενέργεια περιπόλων από προσωπικό ασφαλείας στο εσωτερικό των συρμών. Η κάλυψη εντούτοις που επιτυγχάνεται με αυτό τον τρόπο είναι αποσπασματική και μεμονωμένη. Η ΣΤΑΣΥ επίσης τονίζει ότι η διατήρηση προσωπικού ασφαλείας σε κάθε όχημα όλων των σε κυκλοφορία συρμών συνεπάγεται ένα σημαντικό κόστος, το οποίο επιβαρύνει την λειτουργία της.

9. Η λειτουργία του εν λόγω συστήματος συνεπάγεται επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα φυσικών προσώπων. Τα φυσικά αυτά πρόσωπα είναι οι επιβάτες που θα χρησιμοποιούν τους συρμούς στους οποίους σχεδιάζεται η εγκατάσταση και λειτουργία του επίμαχου συστήματος βιντεοεπιτήρησης. Παρόλο που, λόγω της μαζικότητας που χαρακτηρίζει το μέσο μεταφοράς αυτό και της δημοτικότητάς του, ο αριθμός των υποκειμένων που θα επηρεάζονται σε καθημερινή βάση είναι μεγάλος, το μέγεθος της επίπτωσης στην ιδιωτική ζωή τους είναι σχετικά περιορισμένο. Και τούτο

λόγω του γεγονότος ότι πρόκειται για μέσο που προορίζεται για χρήση από ευρύ κοινό, του συνωστισμού που συνήθως παρατηρείται εντός των συρμών, και της μικρής διάρκειας παραμονής στο μέσο αυτό.

10. Όπως κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, έτσι και η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που συνεπάγεται η λειτουργία του εν λόγω συστήματος βιντεοεπιτήρησης, θα πρέπει να υπόκειται στις βασικές αρχές που ορίζονται στο άρθρο 4 ν. 2472/97, δηλαδή, μεταξύ άλλων, στην αρχή της αναλογικότητας και χρονικού περιορισμού της τήρησης των δεδομένων, ενώ θα πρέπει να γίνει λήψη κατάλληλων οργανωτικών και τεχνικών μέτρων για την ασφάλεια και την προστασία των δεδομένων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 10 του ίδιου νόμου. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να τηρηθούν κατ' ελάχιστον οι εξής προϋποθέσεις λειτουργίας του συστήματος, αρκετές από τις οποίες εξάλλου η ΣΤΑΣΥ έχει δεσμευθεί ότι θα τηρεί:

- Ο χρόνος τήρησης των καταγεγραμμένων δεδομένων δεν θα πρέπει να ξεπερνά τις 48 ώρες. Κατά τα λοιπά, ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 8 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας της Αρχής.
- Μέτρα φυσικής και λογικής προστασίας του καταγεγραμμένου υλικού θα πρέπει να ληφθούν ώστε η πρόσβαση στο καταγεγραμμένο υλικό να γίνεται μόνο από εξουσιοδοτημένα άτομα. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα εξαγωγής τμήματος των δεδομένων μόνο από εξουσιοδοτημένο προσωπικό μέσω του ειδικού σταθμού εργασίας που θα εγκατασταθεί στο γραφείο του Προϊσταμένου Ασφαλείας της ΣΤΑΣΥ. Η αφαίρεση του αποσπώμενου αποθηκευτικού μέσου θα μπορεί να γίνει μόνο με τη χρήση μηχανικού κλειδιού. Κάθε πρόσβαση και εξαγωγή υλικού από τον ειδικό σταθμό εργασίας θα καταγράφεται. Η διαβίβαση δεδομένων σε τρίτους θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 9 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας.
- Θα πρέπει να συνταχθεί και να εφαρμοστεί εσωτερικός κώδικας δεοντολογίας και σχετικό κανονιστικό πλαίσιο για την επεξεργασία των δεδομένων του συστήματος, που να προβλέπει με σαφήνεια τις διαδικασίες, μεταξύ άλλων, για την εξαγωγή του καταγεγραμμένου υλικού. Θα πρέπει να προβλέπεται επίσης τακτικός έλεγχος της εφαρμογής του κώδικα αυτού και των σχετικών διαδικασιών.
- Θα πρέπει να πραγματοποιείται μόνο επεξεργασία εικόνας και όχι ήχου από το σύστημα βιντεοεπιτήρησης.

- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να συμμορφώνεται με την υποχρέωση ενημέρωσης και της ικανοποίησης του δικαιώματος πρόσβασης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 12 και 13 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας της Αρχής. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να ικανοποιείται το δικαίωμα ενημέρωσης των υποκειμένων, εν προκειμένω των επιβατών, μέσω της ανάρτησης ενημερωτικών πινακίδων, ενώ το δικαίωμα πρόσβασης των υποκειμένων μπορεί ασκηθεί ανά πάσα στιγμή (επτά ημέρες την εβδομάδα, συμπεριλαμβανομένων και των αργιών), εφόσον όμως το υποκείμενο των δεδομένων δίνει επαρκή στοιχεία για τον εντοπισμό των δεδομένων που το αφορούν.

11. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω και όλα τα στοιχεία του φακέλου, η Αρχή κρίνει κατά πλειοψηφία πέντε μελών ότι, παρόλο που ένα σύστημα βιντεοεπιτήρησης, στο οποίο δεν πραγματοποιείται συνεχής παρακολούθηση των εικόνων των καμερών σε πραγματικό χρόνο, δεν είναι πλήρως αποτελεσματικό στην σε πραγματικό χρόνο καταστολή και αντιμετώπιση τυχόν περιστατικών ασφαλείας, η εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος βιντεοεπιτήρησης στο εσωτερικό των συρμών, με τα χαρακτηριστικά και τις προδιαγραφές που έχει προτείνει η ΣΤΑΣΥ και περιγράφονται ανωτέρω, συνιστά αναλογικό μέτρο για τον επιδιωκόμενο σκοπό επεξεργασίας, εν όψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του μεταφορικού μέσου του μετρό (υπόγειες εγκαταστάσεις, πληθώρα εγκαταστάσεων και απομακρυσμένων σημείων, συνωστισμός) και της δυσχέρειας αποτελεσματικής εφαρμογής άλλων ηπιότερων μέσων. Τούτο δε υπό την προϋπόθεση ότι θα τηρηθούν κατ' ελάχιστο οι όροι που αναφέρονται στην υπ' αριθμ. 10 σκέψη της παρούσας,

12. Κατά την γνώμη τριών μελών της Αρχής, δεν έχει επαρκώς τεκμηριωθεί ότι το υπό εξέταση σύστημα θα επιτύχει αποτελεσματικά τον επιδιωκόμενο σκοπό και μάλιστα αποτελεσματικότερα από ό,τι θα επιτυγχανόταν με το ηπιότερο μέσο των υπαλλήλων ασφαλείας μέσα στα βαγόνια, ώστε να δικαιολογείται επαρκώς ο σοβαρός αυτός περιορισμός του ατομικού δικαιώματος της προστασίας των δεδομένων των επιβατών. Περαιτέρω, ακόμα και αν δεν λαμβανόταν υπ' όψη η προηγούμενη σκέψη, προτιμητέα θα ήταν η πιλοτική λειτουργία του συστήματος βιντεοεπιτήρησης αυτού για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, ώστε, μετά το πέρας της περιόδου πιλοτικής λειτουργίας και κατόπιν αναλύσεως και αποτιμήσεως της ως τότε χρήσεως του συστήματος, να θεμελιωνόταν με πλήρη βεβαιότητα η γενομένη δεκτή από την πλειοψηφία άποψη περί της προσφορότητας και αναλογικότητας του εν λόγω μέτρου.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή κάνει δεκτή κατά πλειοψηφία την αίτηση θεραπείας της «Σταθερές Συγκοινωνίες Α.Ε.» κατά της με αριθμ. 137/2013 Απόφασης και κρίνει ως σύννομη την εγκατάσταση και λειτουργία καμερών στο εσωτερικό των δέκα επτά (17) συρμών 3ης γενιάς του μετρό της Αθήνας που κινούνται στις γραμμές 2 και 3, για τον σκοπό επεξεργασίας και υπό τους όρους που αναφέρονται στο σκεπτικό της παρούσας.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Πέτρος Χριστόφορος

Ειρήνη Παπαγεωργακοπούλου